

трьох росіян, які обстрілювали з міномета спальні райони столиці Донбасу. Після повідомлення про їхнє затримання про долю трьох жителів Краснодарського краю РФ жодної інформації більше не було. Чи то кремлівські начальники наказали своїм «воїнам-інтернаціоналістам» діяти обережніше, чи то їх просто ліквідували, коли ті так недоречно «засвітилися», чи то відкликали на батьківщину, а у вантажівку з мінометом посадили інших терористів. Адже обстріли багатопверхівок у спальних районах і об'єктів інфраструктури в Донецьку тривають.

Рука Москви не тільки поставляє зброю й воює, вона ще й багато пише, при цьому анітрішки не опікуючись вірогідністю й не соромлячись відвертої брехні. Не випадково російські журналісти часто-густо опиняються на місцях подій раніше, ніж ті відбуваються. Що ж, треба віддати належне, у нинішній Росії знайшлися гідні продовжувачі брехливої справи Й. Геббельса, нацистського рейхсміністра пропаганди, які перевершили його самого у всьому.

Переговори, що відбулися 11 лютого в Мінську в «нормандському форматі», не варто переоцінювати. Рука Москви на них нічого не підписувала. Більше того, намагатиметься використовувати їх для поповнення угруповання живою силою й технікою, щоб рано чи пізно зірвати перемир'я й відновити війну. Перший «транш» поповнення до бойовиків прийшов уже 12 лютого. Щоправда, на переговорах європейці показали, що не бояться руки. А разом і не вірять. І що кремлівський винахід – фейкові утворення «ДНР» і «ЛНР» – ніхто, крім призначених самих Кремлем лідерів колишніх авто-

Закрита виставка трофеїв із зони АТО (організована силовиками в серпні 2014 року спеціально для військових аташе іноземних держав)

мийників, паркувальників і аферистів від МММ, не представляє. І якщо Росія не змінить політику щодо України – санкції посиляться. По-європейському прагматично.

Та вже сьогодні, за влучним висловом німецьких журналістів, «жадібний російський ведмідь має дедалі жалюгідніший вигляд». Важливо, щоб цей тиск зберігався доти, доки путінська Росія не відповість за все заподіяне зло. Звісно, трапиться це не відразу й потребуватиме ще більших зусиль. Але обов'язково трапиться. І нинішній хазяїн горезвісної «руки Москви» чудово розуміє, що він ризикує всім, бо після його вигнання з Донбасу згадають і не тільки про Крим.

Москві доведеться повернути вкрадене справжнім власникам. Насамперед, Крим – Україні, Придністров'я – Молдові, Південну Осетію й Абхазію – Грузії. Якщо ж ні, то країна, яка наважилася силою порушити післявоєнний порядок у Єв-

ропі й претендує на перекроювання кордонів на свій лад, може й сама втратити деякі більш ранні, ніж вищеназвані, і не менш «сакральні» для неї колишні надбання.

А як щодо повернення німцям «сакральної» для Німеччини Калінінградської області (колишня Східна Пруссія) або японцям – трьох південних островів Курильської гряди, захоплених в серпні 1945 року й «під шумок» незаконно включених до складу РФ, або фінам – відібрані в них у 1940-х роках силою не менш «сакральні» для країни Суомі території Карелії з портом Печенга (колишній фінський Петсамо) на Баренцовому морі.

Рука Москви, образно кажучи, своєю ірраціональною поведінкою дедалі сильніше затягує зашморг на власній шиї, наближаючи зустріч ВВП із Каддафі й Милошевичем (із попередньою зупинкою в Гаазі).

41

Про поняття «гібридна війна»

Людмила ЧЕКАЛЕНКО,
доктор політичних наук, професор

Визначення гібридної війни є доволі складним з погляду трактування й наповнення відповідним змістом. За всіма критеріями це поняття має включати, крім іншого, такі компоненти, як громадянську, партизанську, інформаційну війни, кібервійну тощо. Одразу зазначимо: В УКРАЇНІ НЕМАЄ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ. Громадянська війна – організована озброєна боротьба за державну владу між класами й соціальними групами всередині країни. Отже, немає в Україні громадянської війни й не передбачається. Є оборонна.

Наполягаючи на визначенні подій в Україні як гібридній війні, деякі так звані експерти тим самим фактично підтримують концепцію Російської Федерації, яку вона нав'язує Україні. Свою позицію щодо України Кремль називає «допомогою місцевому населенню, громадянам України в боротьбі за своє виживання». Отже, Росія намагається переконати російське суспільство, українське населення й весь світ у тому, що війна є гібридною і що в Україні відбувається саме громадянська війна.

Росія називає цю війну громадянською, оскільки такий підхід розв'язує їй руки як агресорові. Тим самим зміщує акценти, видає бажане за дійсне, щоб перенести відповідальність за події в Україні, тобто за війну, на саму Україну, на українське керівництво. За концепцією РФ, вона нібито як миротворець (навіть за міжнародно-правовими нормами) захищає українське населення, українських громадян від геноциду, який здійснюють владні структури, тобто

українське керівництво. Це яскравий приклад того, як Росія брутально пересмикує факти і явища, як на «біле» каже «чорне».

Вона нібито захищає, зокрема й з допомогою «місцевої влади», українських громадян. Найперше російськомовних, яких називає «співвітчизниками» і яких покликана захищати, оскільки взяла на себе таку відповідальність ще з 1995 року, що закріплено в державному документі «Стратегічний курс Російської Федерації щодо країн держав-членів

СНД», затвердженому президентом Б. Єльциним.

Такою позицією й активною пропагандою, зокрема в міжнародних ЗМІ, Росія намагається зняти з себе відповідальність за війну в Україні і виступити миротворцем-рятівником, який прийшов на допомогу постраждалому населенню. Тому й наполягає, що не є стороною конфлікту, хоч і ввела на нашу територію свою армію.

Пропагандистська зомбі-машина РФ переконала півсвіту в начебто «непричетності» Росії до війни. Російського вовка в овечій шкурі намагаються представити як миротворця й спасителя, який рятує життя мирного українського населення, яке піддається геноциду з боку української влади.

Нагадаємо, що **в міжнародній практиці захист населення від геноциду злочинної влади означає гуманітарне втручання.**

За концепцією, демократичні держави можуть втрутитися у внутрішній конфлікт іншої країни з метою захисту місцевого населення від геноциду злочинної влади. Яскравим прикладом такого втручання й захисту громадян є події в Руанді 1992–1994 років, де понад мільйон життів забрав злочинний режим¹. Справа Руанди розглядалася на Міжнародному трибуналі 1994 року й злочинці були покарані².

Гуманітарне втручання поки що остаточно не закріплено в системі міжнародних відносин, оскільки щодо його тлумачення виникає кілька запитань. По-перше, немає остаточно вироблених критеріїв визначення винуватця злочину, немає механізму запровадження втручання у внутрішні справи. Американські міжнародники й політики – прихильники концепції – намагалися узаконити її через міжнародні структури, зробити загальноприйнятною й закріпити на міжнародному рівні, зокрема й у міжнародному праві. Однак наштотувалися на спротив європейської школи міжнародників, які вважають таку концепцію неприйнятною. Адже досі не зрозуміло, хто визначатиме стан внутрішніх справ у суверенній державі, критерії такого втручання не розроблені. І, по-друге, в разі визнання цієї концепції й застосування її як прийнятного заходу в міжнародній практиці, система суверенітету держави буде повністю зруйнована.

Довідково: Гуманітарна інтервенція або гуманітарна війна – застосування військової сили проти іноземної держави або будь-яких

сил на її території для запобігання гуманітарної катастрофи або геноциду місцевого населення.

Під поняття гуманітарної інтервенції не потрапляють такі дії:

- миротворчі операції, що проводить ООН за згодою держави, на території якої вони здійснюються;
- акції з використанням збройної сили на прохання законного уряду, включаючи акції, передбачені угодами (проте існують ситуації, за яких нелегко встановити, що є законним урядом або дійсною згодою);
- військові операції, здійснювані державою з метою порятунку своїх громадян за кордоном від неминучої загрози їхньому життю або здоров'ю;
- акції примусового характеру без використання збройної сили.

Концепція гуманітарної інтервенції вперше запропонував Генеральний секретар ООН Кофі Аннан 1999 року, виступаючи на засіданні Генеральної Асамблеї. Гуманітарну інтервенцію визначено як використання однією державою військової сили проти іншої, коли лідером публічно заявлена мета цієї військової акції – перешкодити порушенню прав людини державою, проти якої вона (акція) спрямована. Це визначення, можливо, занадто вузьке, оскільки виключає невійськові форми втручання, приміром, гуманітарну допомогу та міжнародні санкції.

У широкому розумінні гуманітарну інтервенцію слід розуміти як поняття, що охоплює ненасильницькі методи, а саме: втручання без застосування військової сили, аби полегшити людські страждання в суверенних кордонах. Немає жодного стандарту або юридичного визначення гуманітарної інтервенції; поле аналізу (наприклад, права, етики або політики) часто впливає на визначення, яке обирається. Відмінності у визначеннях включають такі зміни:

- гуманітарна інтервенція обмежується в випадках, коли немає згоди від держави, що приймає її;
- гуманітарна інтервенція обмежується покаранням злочинних дій;
- гуманітарна інтервенція обмежується у випадках, коли наявна чітка санкція Ради Безпеки ООН для вжиття певних заходів.

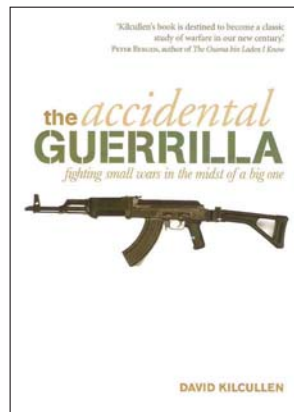
Гібридна війна (англ. *Hybrid warfare*) – військова стратегія, яка об'єднує звичайну війну, малу й кібервійну. Також термін «гібридна війна» використовують для опису атак із застосуванням ядерної, біологічної та хімічної зброї, саморобних вибухових пристроїв та інформаційної війни. Такий підхід до ведення конфліктів є потужним і складним різновидом війни. Також цей термін застосовують тоді, коли потрібно охарактеризувати гнучку й складну динаміку бойового простору (англ. *Battlespace*), що передбачає гнучку реакцію, легко адаптується.

За словами підполковника Корпусу морської піхоти США Білла Неметті, гібридна війна – це «сучасний вид партизанської війни», який «об'єднує сучасні технології та сучасні методи мобілізації».

Нейтан Фраєр із Центру стратегічних і міжнародних досліджень був однією із ключових осіб, котрі визначили загрози, які містять у собі гібридна війна: (1) традиційні; (2) нестандартні; (3) катастрофічний тероризм; (4) підривні, коли використовуються технології для протидії перевазі у військовій силі.

Полковник армії США Джек МакКуен визначив гібридну війну як основний метод дій в асиметричній війні, що ведеться на трьох вибіркових видах поля бою: (1) серед населення конфліктної зони; (2) тилового населення; (3) міжнародного співтовариства. Девід Кілкуллен, автор книги «Випадкова герілья» (англ. *'The Accidental Guerrilla'*), стверджує, що гібридна війна – це найкраще визначення сучасних конфліктів, і підкреслює, що вона передбачає комбінацію партизанської та громадянської воєн, а також заколоту й тероризму.

Журналіст Френк Хоффман визначає гібридну війну як будь-які дії ворога, котрий миттєво й злагоджено використовує складну комбінацію дозволеної зброї, партизанську війну, тероризм і злочинну поведінку на полі бою, щоб домогтися політичних цілей. Заступник секретаря ВМС США Роберт Ортон Ворк стверджує, що ворожі війська можуть використовувати «гібридних військовослужбовців», які конспірують серед цивільного населення.

¹ Див.: <http://navoinfo.info/peress-rwand.html>. Кількість загиблих за 100 днів становила, за різними даними, від 500000 до 1000000 осіб.

Швидкість убивств у Руанді в п'ять разів перевищувала швидкість убивств у німецьких таборах смерті в роки Другої світової війни.

² Міжнародний трибунал ООН: 20 Years Challenging Impunity In the direct aftermath of the Genocide in Rwanda and during the subsequent 20 years, the ICTR has been at the forefront of the global fight against impunity, prosecuting those considered most responsible for the gravest crimes committed in 1994. As the Tribunal approaches the end of its mandate, its legacy lays the foundation for a new era in international criminal justice. Див.: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&sqi=2&ved=0CC4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.mid.ru%2Fbdomp%2Fns-dp.nsf%2Fb6c978cb6febd246c3256e3f002b2d%2F8634e2c3dd7c916dc3256e3f003d7ae8!OpenDocument&ei=psHuVJ_-2D8GsygPsgLo4Bw&usq=AFQjCNFUhN5VU0bhOwce2M1hOxLXoLaC3w&sig2=v3RK06ug4cM2gynxJCSUKw&bvm=bv.86956481,d.d24